

Tullebrennhaugen

**

Referanse:

Midteng R. 2020. Naturverdier for lokalitet Tullebrennhaugen, registrert i forbindelse med prosjekt Frivilligvern 2019. NaRIN faktaark. Asplan Viak. (Weblink til alle bildene fra lokaliteten: <https://biofokus.no/narin/?nid=7905>)

Referansedata

Fylke: Oppland
Kommune: Lunner
H.o.h.: 515-617 moh
Areal: 543 daa

Prosjektilhørighet: Frivilligvern 2019
Inventør: REM
Vegetasjonsone: mellomboreal 100%
Vegetasjonseksjon: O1-Svakt oseanisk

Sammendrag

Tullebrennhaugen ligger 515-617 meter over havet, nordvest i Romerriksåsene, i Lunner kommune. Lokaliteten ligger i mellomboreal sone, i svakt oseanisk seksjon. Selve Tullebrennhaugen utgjør sammen med Søndre Korsvasshøgda og Rognbråtefjellet et nokså markert høydedrag sør for Korsvatnet. Mellom de to førstnevnte, ligger Tjagdalen, som er en markert mindre dal. Inkludert i området er Tullebrennhaugens sør, - dels sørøstlige mindre lisider. Lengst i sør finnes et lite myrparti. Mindre deler av de tre markerte kollene sine øvre liavsnitt er inkludert i det avgrensede området. Et par mindre tjern finnes, og spredte mindre myrer. Blåbærgranskog er den klart dominerende vegetasjonstypen. På den langstrakte, sør-nordgående toppryggen av Rognbråtefjellet og deler av Tullebrennhaugen er det naturlig åpent, med svært glissen lavfuruskog dominert av røsslyng, og i bunnsjiktet reinlaver og islandslav. I tilknytning til myrene er det en del fattig gransumpskog. Gran er klart dominerende treslag og furu opptrer relativt sparsomt. Innslaget av bjørk er generelt lavt i hele området, og selje, osp og rogn ble i praksis ikke sett. Flersjiktet naturskog i aldersfase dominerer. Den er gjennomgående lysåpen og herskende trær har oftest brysthøydediameter i intervallet 20-40 cm. I beskytta lende når herskende dimensjoner 50-60 cm. Det aller meste av området består av granskog på lav bonitet, men med noen partier av midlere bonitet i liene nær kanten av arealet. Herskende trær er antatt 150-200 år gamle, og flere er trolig noe eldre enn dette. Innslaget av dødved varierer, fra dødvedfattige til dødvedrike partier. Det er god spredning fra ferske læger via midlere nedbrutte til grove stokker av høy nedbrytningsgrad, samt overgrodde rester. Klart størst dødved-konsentrasjon med kontinuitet bakover i tid har Tjagdalen. Deler av granskogen i daldraget kan karakteriseres som urskogs nær. Det er dels kompakt aldersfase, dels mer åpen bledningsfase med glennedynamikk, med gamle og grovdimensjonerte trær og rikelige mengder læger (og en del gadd og høgstubber) i alle nedbrytningsstadier. På tross av begrensede totalareal har Tullebrennhaugen nokså rike forekomster av arter man kan finne i gammel mellomboreal granskog. Området har spredte forekomster av nær trua (NT) vedboende sopp og lav. Det er også gjort funn av den sterkt trua (EN) arten lappkjuke, og den trua gul snyltekjuke (VU). Nordmarka sammen med Romerriksåsene, er den viktigste kjerneregionen for lappkjuke i Norge.

Området har følgende tre spesielle kvaliteter:

1. Området ligger i en kjerneregion for gammel fuktig granskog, det såkalte lappkjuke-elementet (Hofton 2013). Dette elementet er fuktig, fattig til intermediær, urskogs nær mellomboreal granskog, som karakteriseres av en middels artsrik vedsoppfunga, med lappkjuke som karakterarten. Elementet er i Norge best utviklet i Nordmarka – Romerriksåsene og nord til søndre deler av Gran kommune. I Tullebrennhaugen er lappkjuke (EN) funnet i kjerneområdet.
2. Urskogs nær skog i deler av Tjagdalen. Urskogs nær skog i mellomboreal sone finnes nesten uten unntak kun på de større eiendommene i Nordmarka – Hadeland – Nannestad - Hurdal. Slik skog er svært viktig å sikre da det representerer en skog som aldri kan gjendannes om den avvirkes.
3. Tullebrennhaugen har betydelige naturverdier, også i en landskapsøkologisk sammenheng gjennom å være et større naturskogsområde i et landskap sterkt fragmentert av bestandsskogbruket og ikke minst ved sin beliggenhet og viktige økologiske funksjon som «stepping-stone» mellom de to naturreservatene Rinilhaugen i nord og Skotjernsfjellet-Snelingsøysene i øst.

Området er en del av en større økologisk korridor med gammel naturskog. Denne lange korridoren er temmelig unik med beliggenhet i de mellomboreale åstraktene på det sentrale Østlandet. Denne går i fra Århanemyra NR i Nittedal og til Styggdalen NR i Lunner/Nannestad i nord, og med en vestlig utstrekning til Tullebrennhaugen og Rinilhaugen NR. Til sammen utgjør Tullebrennhaugen og de åtte eksisterende reservatene samt lokalitet Råbjørn (Midteng in prep), et av de største naturskogsområde-kompleksene på det sentrale Østlandet nedenfor fjellskogen.

Lokaliteten scorer gjennomgående middels-lavt på verdiparametere et område vurderes etter. Som i praksis alle andre verdifulle skoger i Romerriksåsene, scorer det lavt på edafiske parametere som vegetasjonsvariasjon, treslagsvariasjon og rikhet, og disse bør tillegges liten vekt ved verdisetting av skog i denne regionen. Lokaliteten scorer klart bedre på strukturelle kvaliteter.

Med overstående argumentasjon, vurderes det at Tullebrennhaugen er et regionalt verneverdig område (**).

Tullebrennhaugen har høy mangeloppfyllelse av mangelnaturtyper i Oppland med et kjerneområde-areal på rundt 406 dekar med gammel granskog i mellomboreal sone. Generelle mangler: Det vurderes det at det gis middels mangeloppfyllelse for disse manglene med over 400 dekar biologisk gammel skog. Det vurderes at Tullebrennhaugen gis høy mangleoppfyllelse for storområder da det sammen med to tilgrensende reservater har et areal over 10 km² og det bidrar til å skape økologisk sammenheng mellom disse reservatene.

Tullebrennhaugen har samlet høy mangeloppfyllelse ved mangler av skogvern i Norge gjennom høy mangeloppfyllelse på to parametere og dessuten middels oppfyllelse på én parameter.

Feltarbeid

Området ble registrert 30.10 av Rein Midteng (Asplan Viak). Tidspunkt og værets betydning

Lokaliteten ble registrert under gode registreringsforhold, dvs. i oppholdsvær og med god sikt. Tidspunktetene var godt egnet for registrering av sopp, lav, karplanter og skogstruktur.

Utvelgelse og undersøkelsesområde

Lokaliteten inngår i arbeidet med frivillig vern av skog i regi av Miljødirektoratet, Fylkesmannen i Oppland og Viken og Norges Skogeierforbund. Undersøkelsesområdet er identisk med avgrenset verneverdig område.

Tidligere undersøkelser

På naturbase fantes en naturtyperlokalitet med verdi A-svært viktig, registrert av Egil Bendiksen (NINA). En nøkkelbiotop basert på MiS dekker i praksis det samme arealet. På Artskart fantes flere funn av forvaltningsmessig interessante arter. Dette var funn gjort av Arne Heggland i fra 1996, Egil Bendiksen i fra 2001, Gjermund Andersen i fra 2002, Tom H. Hofton, Egil Bendiksen, Kim Abel og Kåre Homble i fra 2002 samt Tom H. Hofton i fra 2011 og 2017.

Beliggenhet

Lokaliteten ligger 515-617 meter over havet, nordvest i Romerriksåsene, i Lunner kommune.

Naturgrunnlag

Topografi

Selve Tullebrennhaugen utgjør sammen med Søndre Korsvasshøgda og Rognbråtefjellet et nokså markert høydedrag sør for Korsvatnet. Mellom de to førstnevnte, ligger Tjagdalen som er en markert mindre dal. Inkludert i området er Tullebrennhaugens sør, - dels sørøstlige mindre lisider. Lengst i sør finnes et lite myrparti. Mindre deler av de tre markerte kollene sine øvre liavsnitt er inkludert i det avgrensa området. Et par mindre tjern finnes, og spredte finnes mindre myrer.

Geologi

Det meste av berggrunnen i området består av Biotittsyenitt (grefsensyenitt). Løsmassene består av tynne morenematerialer. På de værutsatte kollene består løsmassene av humus, og det samme gjelder i tilknytning til tjern og myrer.

Vegetasjonsgeografi

Vegetasjonseksjon: O1-Svakt oseanisk, vegetasjonzone: mellomboreal 100% .

Lokaliteten ligger i mellomboreal sone, i svakt oseanisk seksjon.

Vegetasjon og treslagsfordeling

Blåbærgros er den klart dominerende vegetasjonstypen med blåbær, smyle, blanksigdmose, etasjemose, furumose, gåsefotmose m.fl. og i fuktige partier grantorvmose, tvaretorvmose og storbjørnemose. Det finnes også et suboseanisk element, med innslag av kråkefotmose, kystjammemose og bjønnekam. På den langstrakte, sør-nordgående toppryggen av Rognbråtefjellet og deler av Tullebrennhaugen er det naturlig åpent, med svært glissen lavfuruskog dominert av røsslyng, og i bunnsjiktet reinlaver og islandslav. Det er rikelig med små myrer i området, alle dominert av fattig minerotrof fastmarksvegetasjon med bjønnskjegg, torvull og torvmoser. Mer lokalt opptre tuemyr dominert av røsslyng og mykmatter med flaskestarr og lurvtorvmose. Flere steder finnes også den østlige granstarr. I tilknytning til myrene er det en del fattig gransumpskog (blåbær, molte, starr-arter, stri kråkefot, grantorvmose). Gran er klart dominerende treslag og furu opptre relativt sparsomt. Enkelte storvokste furuer inngår dessuten i øvre del av de granskogsdominerte liene. Innslaget av bjørk er generelt lavt i hele området, og selje, osp og rogn ble i praksis ikke sett.

Skogstruktur og påvirkning

Flersjiktet naturskog i aldersfase dominerer. Den er gjennomgående lysåpen og herskende trær har oftest brysthøydediameter i intervallet 20-40 cm. I beskytta lende når herskende dimensjoner 50-60 cm. Det aller meste av området består av granskog på lav bonitet, men med noen partier av midlere bonitet i liene nær kanten av arealet. Herskende trær er antatt 150-200 år gamle, og flere er trolig noe eldre enn dette. Det antas at det er 70-100 år siden forrige plukkhogst, men det er imidlertid jevnt over spor etter tidligere plukkhogster i form av gamle overgrodde stubber. Innslaget av dødved varierer, fra dødvedfattige til dødvedrike partier. Det er god spredning fra ferske læger via midlere nedbrutte til grove stokker av høy nedbrytningsgrad, samt overgrodde rester. Partier med lokalt sammenbrudd i tresjiktet og store stökkonsentrasjoner fra de seinere år finnes hhv. i hellinga nord for toppen av Tullebrennhaugen, samt øst/nordøst for myra med avmerket putt midt i Rognbråtefjellet, dessuten i det smaleste gammelskogpartiet i lia sør for toppen av Tullebrennhaugen (her som følge av hogstflatekant). Det er ellers gjennomgående jevnt med dødved, inkl. av høyere nedbrytningsgrad, særlig i de østvendte liene av Rognbråtefjellet og nord for myra med putt. Klart størst dødvedkonsentrasjon med kontinuitet bakover i tid har Tjagdalen, det smale kløftliknende daldraget langs østre basis av Søndre Korsvatnhaugen og som avgrenser denne mot Rognbråtefjellet. Deler av granskogen i daldraget kan karakteriseres som urskogsnær. Det er dels kompakt aldersfase,

dels mer åpen bledningsfase med glennedynamikk, med gamle og grovdimensjonerte trær og rikelige mengder læger (og en del gadd og høgstubber) i alle nedbrytningsstadier. Mellom myrene i toppområdet er skogen svært småvokst og lite produktiv.

Kjerneområder

I det følgende listes informasjon om de avgrensede kjernelokalitetene i området Tullebrennhaugen. Nummereringen referer til inntegninger vist på kartet.

1 Søndre Korsvatnhøgda - Rognbråtefjellet

Naturtype: Gammel granskog - Gammel høyereleggende granskog
BMVERDI: A

Areal: 406daa

Verdi begrunnelse: Hele den gjenværende, større gammelskogskalotten på Søndre Korsvasshøgda har betydelige naturverdier, både isolert sett som gammel naturskog, og i en landskapsøkologisk sammenheng gjennom å være et større naturskogsområde i et landskap sterkt fragmentert av bestandsskogbruket og ikke minst ved sin beliggenhet og viktige økologiske funksjon som «stepping-stone» mellom de to naturreservatene Rinilhaugen og Skotjernsfjellet. Tjagdalen er særpreget i kraft av å være fuktig, lite påvirket gran-naturskog som til dels er urskogs nær, med tilhørende artsmangfold. Hele området vurderes som svært viktig, A-verdi.

Innledning: Naturtypelokaliteten er registrert og innlagt av NINA v/ E. Bendiksen i 2004, og oppdatert v/E. Bendiksen i 2016. Beskrivelsen er i hovedsak annengangs revisjon av et notat av febr. 2003, som da ble sendt til Lunner Almenning, Lunner kommune og Viken skog (Bendiksen 2003). Den er basert på flere inventeringsturer (bl.a. 4/11-2001 (EB), 11/5-2002 (EB) og 22/5-02 (EB, T.H. Hofton, K. Hombles m.fl.). Videre er nordlige deler av området reinventert av T.H. Hofton i 2013 og nye data er inkludert. Mesteparten av området er igjen befart 10.10.2015 av E. Bendiksen.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Området omfatter en gjenværende kalott av gammel naturskog i det markerte åspartiet sørøst for Korsvatnet og vest for Svarttjern. Her inngår de tre deltoppene S. Korsvatnhøgda, Rognbråtefjellet og Tullebrennhaugen. Disse har alle toppunkt over 600 m.o.h., med Rognbråtefjellet som det høyeste, på 617 m. Laveste punkt i avgrenset område er 530 m.o.h. Mellom S. Korsvatnhøgda i vest og resten av topplatået går et relativt markert kløftliknende daldrag, Tjagdalen. Berggrunnen er biotittsyenitt. Lokaliteten ligger i smelloboreal sone (grense mot mellomboreal) og svakt oseeanisk seksjon.

Naturtyper og utforminger: Området består av tung, gammel granskog og er dominert av fattige vegetasjonstyper. Dominerende er blåbærgranskog med blåbær, smyle, blanksigdmose (*Dicranum majus*), etasjemose (*Hylcomium splendens*), furumose (*Pleurozium schreberi*), gåsefotmose (*Barbilophozia lycopodioides*) m.fl. og i fuktige partier grantorvmose (*Sphagnum girgensohnii*), tvaretorvmose (*S. russowii*) og storbjørnemose (*Polytrichum commune*). Det finnes også et suboceanisk element, med innslag av kråkefotmose (*Rhytidia delphus loreus*) (bl.a. et stort, sammenhengende parti i Tullebrennhaugen), kystjammemose (*Plagiothecium undulatum*) og bjønnekam. Alle disse er sjeldne så langt nord på Østlandet, men opptrer sparsomt lokalt på fuktige, høyereleggende lokaliteter. På den langstrakte, sør-nordgående toppryggen av Rognbråtefjellet er det naturlig åpent, med svært glissen lavfuruskog dominert av røsslyng, og i bunnsjiktet reinlaver (*Cladonia stellaris*, *arbuscula*) og islandslav (*Cetraria islandica*). Furu opptrer relativt sparsomt. Enkelte storvokste furuer inngår dessuten i øvre del av de granskogsdominerte liene. Det er rikelig med små myrer i området, alle dominert av fattig minerotrof fastmarksvegetasjon med bjønnekjegg, torvull og torvmoser (*Sphagnum magellanicum*, *rubellum*, *tenellum*, *angustifolium* mfl.). Mer lokalt opptrer tuemyr dominert av røsslyng og mykmatter med flaskestarr og lurvtorvmose (*Sphagnum majus*). Flere steder finnes også den østlige granstarr. I tilknytning til myrene er det en del fattig gransumpskog (blåbær, molte, *Carex* spp., stri kråkefot, grantorvmose). Det aller meste av området består av granskog på lav bonitet (jf. økonomisk kartverk), men med noen partier av midlere bonitet i liene nær kanten av arealet. Området bærer preg av å ha vært upåvirket av menneskelig påvirkning gjennom lang tid; mange trær er gamle og med butte kroner. Det er imidlertid jevnt over spor etter tidligere plukkhogster i form av gamle stubber. Mellom myrene i toppområdet er skogen svært småvokst og lite produktiv. Lauvinnslag finnes særlig i form av spredte større bjørk.

Skogstruktur og påvirkning: Det er til dels rikelig med læger i store deler av området (også noe bjørk), men med variasjon fra større dødvedkonsentrasjoner til dødvedfattige parti. Det er god spredning fra ferske læger via midlere nedbrutte til grove stokker av høy nedbrytningsgrad, samt overgrodde rester. Dette reflekteres også i artssammensetningen av vedboende sopp (se nedenfor). Partier med lokalt sammenbrudd i tresjiktet og store storkonsentrasjoner fra de seinere år finnes hhv. i hellinga nord for toppen av Tullebrennhaugen, samt øst/nordøst for myra med avmerket putt midt i Rognbråtefjellet, dessuten i det smaleste gammelskogpartiet i lia sør for toppen av Tullebrennhaugen (her som følge av hogstflatekant). Det er ellers gjennomgående jevnt med dødved, inkl. av høyere nedbrytningsgrad, særlig i de østvendte liene av Rognbråtefjellet og nord for myra med putt. Klart størst dødvedkonsentrasjon med kontinuitet bakover i tid har Tjagdalen, et smalt kløftliknende daldrag langs østre basis av S. Korsvatnhaugen og som avgrenser denne mot Rognbråtefjellet. Deler av granskogen i daldraget kan karakteriseres som urskogs nær. Det er dels kompakt aldersfase, dels mer åpen bledningsfase med glennedynamikk, med gamle og grovdimensjonerte trær og rikelige mengder læger (og en del gadd og høgstubber) i alle nedbrytningsstadier. Her er det et stort antall funn av indikatorarter for dødvedkontinuitet. Funn av den sårbare lappkjuke (*Amylocystis lapponica*) er fra vestsida av myr ca. hundre meter øst for det sørligste av dette daldraget. En annen konsentrasjon med rødlistearter er de østvendte og mer produktive liene mot nordøst av Rognbråtefjellet og platåkant ovenfor. De to konsentrasjonene er bundet sammen av et parti nord for myr med putt (tiurleik), med mindre dødvedtetthet, men likevel mange forekomster av indikator-/rødlistearter. Også i sørlige del av området er det større dødvedkonsentrasjoner, dels av grove dimensjoner, men

Artsmangfold: Artsangfoldet av naturskogsarter er temmelig rikt, med gode forekomster av typiske arter og innslag av flere sjeldne og kravfulle arter. Mest interessant er vedsopp-mangfoldet innen lappkjuke-elementet på granlæger. Lappkjuke (*Amylocystis lapponica*, EN) er funnet på en granlåg på østsida av Tjagdalen; andre vedsopp: gul snyltekjuke (*Antrodia citrinella*, VU), piggbroddsopp (*Asterodon ferruginosus*), vasskjuke (*Climacocystis borealis*), duftskinn (*Cystostereum murrayii*), granrustkjuke (*Phellinus ferrugineofuscus*), svart-sonekjuke (*Phellinus nigrolimitatus*, NT), rynkeskinn (*Phlebia centrifuga*, NT), bølgekjuke (*Spongiporus undosus*, NT) og praktbarksopp (*Veluticeps abietina*). Av andre uvanlige/sjeldne (men dårlig kjente) vedsopp er funnet krittpipe (*Henningsomyces candidus*) og *Hypochnicium punctulatum*. Av lav kan nevnes gubbeskjegg (*Alectoria sarmentosa*, NT), sprikeskjegg (*Bryoria nadvornikiana*, NT), randkvistlav (*Hypogymnia vittata*), langnål (*Chaenotheca gracillima*), skyggenål (*C. stemonea*) og gammelgranlav (*Lecanactis abietina*). Samlet er påvist 7 rødlistearter (1 EN, 1 VU og 5 NT). Den kysttilknyttede krittøsterssopp (*Pleurocybella porrigens*) er sjelden så langt inn på Østlandet, men jamfør de suboceaniske mosene samt bjønnekam, som følger med et stykke innover de mer humide, høyereleggende åstraktene nord for Oslo. Av artsgrupper er særlig vedboende sopp og lav for sentrale toppområder undersøkt. Det antas å være potensial for flere rødlistearter/-forekomster innenfor området. Skogsfugl/tiurleik. Det er tiurleik i Rognbråtefjellet (to spillende tiurer observert 2001, leiken kan være større). Det er et typisk leikområde ut fra treslagssammensetning, terrengforhold og skogstruktur. Det er all grunn til å anta at hele området, iallfall sør til innsnevring sør for topp av Tullebrennhaugen, fungerer som dagområde. Tiurleiken var ikke tidligere kjent (iall-

fall offisielt) og var ikke registrert i Lunner kommunes oversikt over spillplasser pr. 2004. Det antas at hele toppkalotten som er igjen med gammelskog fungerer som viktig dagområde for storfuglen. Orrfugleik ble hørt på Niputtmyra/Svartjernsmyra utenfor området samtidig med tiurleiken (over 4 haner). 3-4 orrhaner ble observert i Rognbråtefjellets østhelling (mai 2001). Andre fugleobservasjoner: perleugle, samt vendehals i Skotterudbrenna like sørøst for området.

Påvirkning: Området er urørt av tekniske inngrep annet enn tidligere tiders skogbruk, og den gamle naturskogen er intakt som i 2004. Ingen myrer innenfor området er grøftet (vs. store grøftete myrer øst for området; Niputtmyra og Svartjernsmyra).

Artsmangfold

På tross av begrensa totalareal, har Tullebrennhaugen nokså rike forekomster av arter man kan finne i gammel mellomboreal granskog. Området har spredte forekomster av nær trua (NT) vedboende sopp og lav som gubbeskjegg, sprikeskjegg, rynkeskinn, bølgejuke, svartsoneskjuge samt signalartene granrustkjuge, praktbarksopp, granstokkjuge, vasskjuge, duftskinn, randkvistlav, skyggenål, langnål og gammelgranlav. Det er også gjort funn av trua arter. Den sterkt trua (EN) arten , og den trua gul snyltekjuge (VU) er funnet. Nordmarka sammen med Romerriksåsene, er den viktigste kjerneregionen for lappkjuge i Norge. Merker etter tretåspett er sett og det finnes en mindre tiurleik i området.

*Tabell: Artsfunn i Tullebrennhaugen. Kolonnen **Totalt antall av art** summerer opp antall funn innenfor området. 0 betyr at artsfunnet ikke er tallfestet, men begreper som mye, en del, sparsomt, spredt o.l. er brukt. Det store tallet i kolonnen **Funnet i kjerneområde** henviser til hvilke kjerneområder arten er funnet. Det lille tallet angir hvor mange funn som er gjort i hvert kjerneområde. 0 betyr tekstlig kvantifisering. Små tall uten kjerneområdenummer angir funn utenfor kjerneområder.*

Gruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Rødliste-status	Totalt antall av art	Funnet i kjerneområde (nr)
Fugler	Picoides tridactylus	tretåspett		2	2
	Tetrao urogallus	storfugl		2	2
Lav	Alectoria sarmentosa	gubbeskjegg	NT	10	10
	Bryoria nadvornikiana	sprikeskjegg	NT	10	10
	Chaenotheca gracillima	langnål		1	1
	Chaenotheca stemonea	skyggenål		1	1
	Hypogymnia vittata	randkvistlav		1	1
	Lecanactis abietina	gammelgranlav		5	5
	Sopper	Amylocystis lapponica	lappkjuge	EN	1
	Antrodiella citrinella	gul snyltekjuge	VU	2	2
	Asterodon ferruginosus	piggbroddsopp		5	5
	Climacocystis borealis	vasskjuge		2	2
	Cystostereum murrayi	duftskinn		10	10
	Phellinus chrysoloma	granstokkjuge		1	1
	Phellinus ferrugineofuscus	granrustkjuge		5	5
	Phellinus nigrolimitatus	svartsoneskjuge	NT	10	10
	Phlebia centrifuga	rynkeskinn	NT	1	1
	Spongiporus undosus	bølgejuge	NT	1	1
	Veluticeps abietina	praktbarksopp		2	2

Avgrensning og arrondering

Området vurderes å være middels god-dårlig avgrenset. Lokaliteten utgjør én sammenhengende enhet med biologisk verdifull skog, noe som er positivt mht avgrensning. Det er et par forhold som trekker ned på kvaliteten på avgrensningen. Den viktigste faktoren er at den mest produktive gammelskogen ikke er inkludert i tilbudet. Dette er arealer med G11 i fra østsiden av Svartvatnet og vest til tilbudsgrensa. Dette er produktiv skog som ligger lavere enn skogen i tilbudsarealet, og det vil være svært positivt for den totale verdien til området om dette arealet kan inkluderes. Det ville også vært positivt om hele lisiden nordvest for Niputtmyra inkluderes. Her er et mindre parti med produktiv gammelskog utenfor tilbudsarealet. For øvrig er grensene i praksis like mellom tilbudt areal og faglig anbefalt avgrensning. Det er positivt at tilbudt areal inneholder ungskog sør for Tullebrennhaugen da det her er et svært smalt belte med gammelskog som står igjen. En stabil buffer mot dette arealet er viktig.

Andre inngrep

Niputtmyra er grøftet, kanskje på 1950-tallet.

Vurdering og verdisetting

Tullebrennhaugen er et nokså lite naturskogsområde beliggende nordvest i Romerriksåsene, i Lunner kommune. Det er avgrenset ett stort kjerneområde som dekker det aller meste av området. Området har følgende tre spesielle kvaliteter:

1. Området ligger i en kjernerregion for gammel fuktig granskog, det såkalte lappkjuke-elementet (Hofton 2013). Dette elementet er fuktig, fattig til intermedieær, urskogs nær mellomboreal granskog, som karakteriseres av en middels artsrik vedsoppfunga, med lappkjuke som karakterarten. Elementet er i Norge best utviklet i Nordmarka – Romeriksåsene og nord til søndre deler av Gran kommune. I Tullebrennhaugen er lappkjuke (EN) funnet i kjerneområdet.

2. Urskogs nær skog i deler av Tjagdalen. Urskogs nær skog i mellomboreal sone finnes nesten uten unntak kun på de større eiendommene i Nordmarka – Hadeland – Nannestad - Hurdal. Slik skog er svært viktig å sikre da det representerer en skog som aldri kan gjendannes om den avvirkes.

3. Hele den gjenværende, større gammelskogs kalotten i Tullebrennhaugen har betydelige naturverdier, både isolert sett som gammel naturskog, og også i en landskapsøkologisk sammenheng gjennom å være et større naturskogsområde i et landskap sterkt fragmentert av bestandsskogbruket og ikke minst ved sin beliggenhet og viktige økologiske funksjon som «stepping-stone» mellom de to naturreservatene Rinilhaugen i nord og Skotjernsfjellet-Snellingsøysene i øst. Avstanden til Rinilhaugen er 650 og Skotjernsfjellet 1250 meter.

Området er en del av en større økologisk korridor med gammel naturskog. Denne lange korridoren er temmelig unik med beliggenhet i de mellomboreale åstraktene på det sentrale Østlandet. Denne går i fra Århanemyra NR i Nittedal og til Styggdalen NR i Lunner/Nannestad i nord, og med en vestlig utstrekning til Tullebrennhaugen og Rinilhaugen NR. Til sammen utgjør Tullebrennhaugen og de åtte eksisterende reservatene samt lokalitet Råbjørn (Midteng in prep), et av de største naturskogsområde-kompleksene på det sentrale Østlandet nedenfor fjellskogen.

Lokaliteten scorer gjennomgående middels-lavt på verdiparametere et område vurderes etter. Som i praksis alle andre verdifulle skoger i Romeriksåsene, scorer det lavt på edafiske parametere som vegetasjonsvariasjon, treslagsvariasjon og rikhet, og disse bør tillegges liten vekt ved verdisetting av skog i denne regionen. Lokaliteten scorer klart bedre på strukturelle kvaliteter.

Samlet oppsummeres det med at de viktigste kvalitetene ved Tullebrennhaugen er at det har nokså rike forekomster av naturskogsarter hvor særlig forekomst av lappkjuke framheves. I tillegg har det verdifulle mindre innslag av urskogs nær mellomboreal granskog. Til sist er det viktig å framheve dets store verdi i en landskapsøkologisk sammenheng, strategisk lokalisert i ett av de største naturskogsområde-kompleksene på det sentrale Østlandet nedenfor fjellskogen.

Med overstående argumentasjon, vurderes det at Tullebrennhaugen er et regionalt verneverdig område (**).

Tabell: Kriterier og verdisetting for kjerneområder og totalt for Tullebrennhaugen. Ingen stjerner (0) betyr at verdien for kriteriet er fraværende/ ubetydelig. Strek (-) betyr ikke relevant. Se ellers kriterier for for verdisetting i metodekapittelet.

Kjerneområde	Urørthet	Død ved mengde	Død ved kontin.	Gamle bar-trær	Gamle løv-trær	Gamle edel-løvtrær	Tre-slagsfordeling	Topo-grafisk-variasjon	Vegetasjons-variasjon	Rikhet	Arter	Størrelse	Arrondering	Samlet verdi
1 Søndre Kor-svatnhøgda - Rognbråtefjellet	***	**	**	**	*	—	*	**	*	*	***	—	—	***
Samlet vurdering	***	**	**	**	*	—	*	*	*	*	**	*	**	**

Mangeloppfyllelse

Av mangler i skogvernet (Framstad m.fl. 2016) oppfyller området:

Mangelnaturtyper: Av fylkesvise mangelnaturtyper for Oppland, heter det «Forekomster, fortrinnsvis i lavlandet, av andre viktige type i fylket som gammel granskog (...) med minst regional verdi (B/**). Disse er brukbart dekket i verneområder, men mange svært verdifulle lokaliteter finnes fortsatt utenfor verneområder og mange av typene er viktige for bevaring av et variert artsmangfold.» Tullebrennhaugen har høy mangeloppfyllelse av mangelnaturtyper i Oppland med et kjerneområde-areal på 406 dekar med gammel granskog i mellomboreal sone som har verdi A-svært viktig.

Generelle mangler: Generelle mangler omhandler egenskaper i hele det verneverdige arealet. Lavlandsskog er areal i sørboreal til nemoral sone. Høybonitetsskog er skog på høy eller svært høy bonitet. Tullebrennhaugen ligger i mellomboreal sone og har dominans av skog på lav og middels bonitet, og dekker ikke disse manglene. Når det gjelder den generelle mangelen biologisk gammel skog, er dette skog eldre enn 120 år på middels bonitet av gran og eldre enn 135 år på lav bonitet. Alderskart for bestand på Nibio.no viser bestandsalder (anslått gjennomsnittlig totalalder for alle trærne i et bestand) og ikke husholdningsalder (dvs. de enkelte trær sin reelle alder). De fleste bestandene i Tullebrennhaugen har bestandsalder 99-113 år. I gammel naturskog vil gran bli eldre enn 300 år, og gamle trær vil vokse sammen med unge trær. Bestandsalder er dermed dårlig egnet for å kunne skille yngre gammelskog og biologisk gammelskog. Middels mangeloppfyllelse for biologisk gammelskog er over 250 dekar og høy mangeloppfyllelse er over 1000 dekar. Basert på erfaring med hva som er biologisk gammel skog, vurderes det at for Tullebrennhaugen så gis det middels mangeloppfyllelse da det meste av kjernearealet er slik skog.

Storområder: Storområder er en del av de generelle manglene i skogvernet, men behandles her separat i fra de andre generelle manglene behandlet over. Denne mangelen gjelder "Store sammenhengende skogområder eller arealer som kan bidra til å skape større grad av økologisk sammenheng mellom eksisterende områder med vernet skog." Når det gjelder storområder, har dette i nord, - og mellomboreal sone innslagspunkt på over 10 km². Det sies i rettleidingen for vurderingen av punktet at "Her må man ta hensyn til eventuelle tilgrensende verneområder." Tullebrennhaugen oppfyller ikke alene mangelen med sine 543 dekar. Men når man tar hensyn til de tilgrensende verneområdene Rinilhaugen på 1623

dekar 650 meter nord for Tullebrennhaugen og Skotjernfjellet-Snellingsrøysene NR på 10656 dekar, som ligger 1250 m øst for Tullebrennhaugen. Disse utgjør sammen et storområde større enn 10 km². Tullebrennhaugen vil derfor i høy grad bidra til å skape større grad av økologisk sammenheng mellom eksisterende verneområder. Skogvernevalueringen viser til reservat-cluster som modell der hvor det finnes tilgrensende reservat som bidrar til økologisk sammenheng. Det vurderes at Tullebrennhaugen gis høy mangeoppfyllelse for storområder da det sammen med to tilgrensende reservat har et areal over 10 km² og det bidrar til å skape økologisk sammenheng mellom disse eksisterende reservatene.

Tullebrennhaugen har samlet høy mangeloppfyllelse ved mangler av skogvern i Norge gjennom høy mangeloppfyllelse på to parametere og dessuten middels oppfyllelse på én parameter.

Vurdering av mangeloppfyllelse for ulike vernemålsetninger for lokalitet Tullebrennhaugen.

Mangelnaturtyper: Høy mangeloppfyllelse

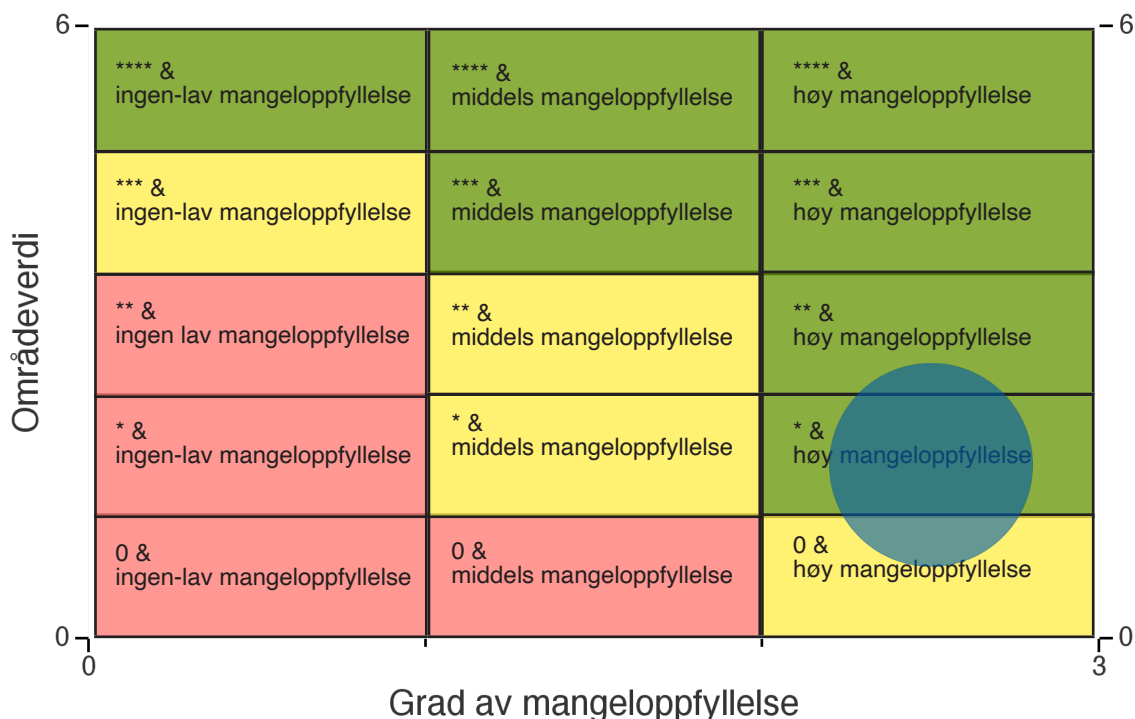
Generelle mangler (lavlandsskog, høybonitets skog og biologisk gammel skog): Middels mangeloppfyllelse

Restaurering- og utviklingspotensial: Ikke aktuell

Storområdekvaliteter: Høy mangeloppfyllelse

Samlet mangeloppfyllelse: Høy mangeloppfyllelse

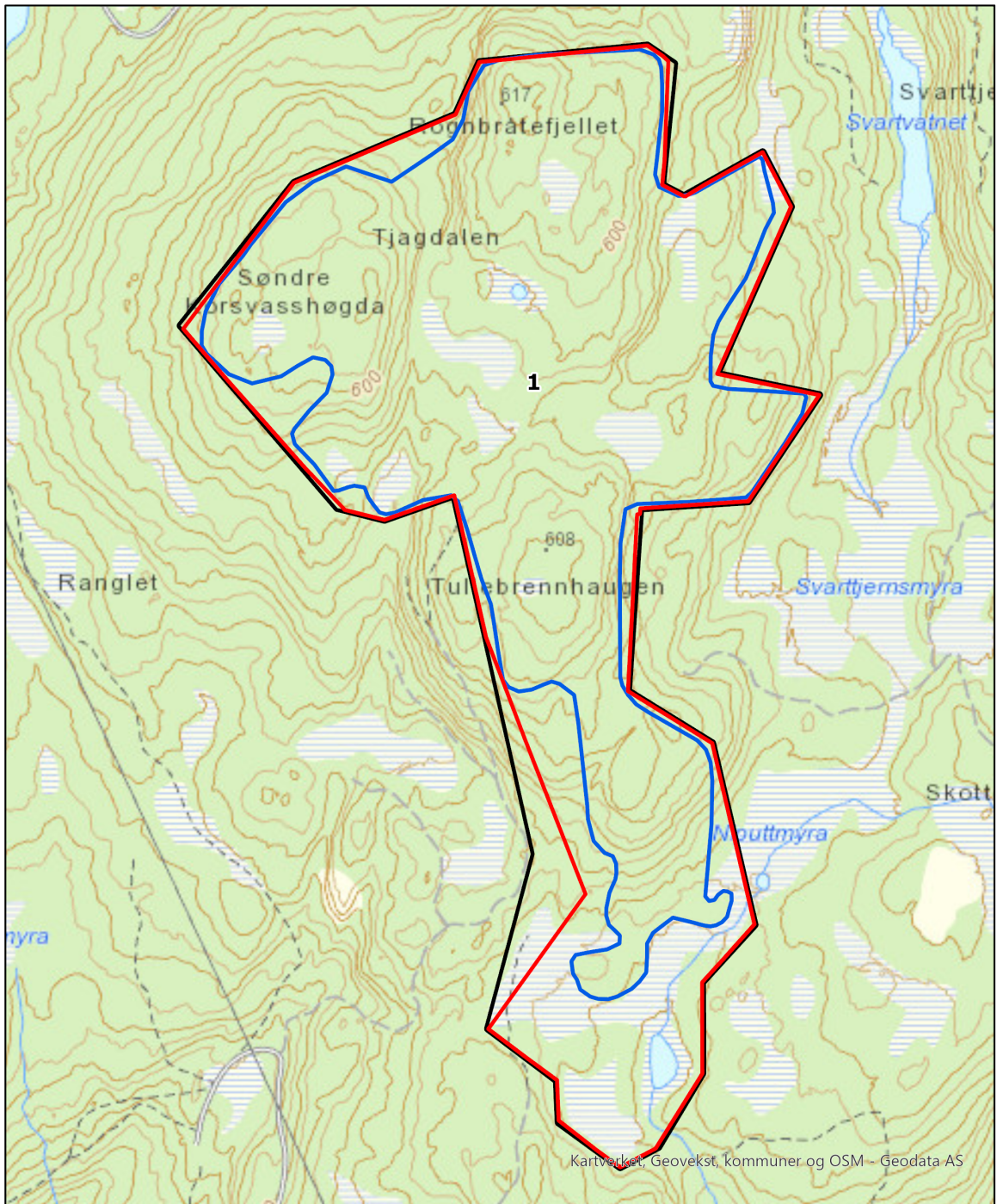
Figur: Blå sirkel angir området Tullebrennhaugen sin områdeverdi (loddrett akse) og grad av mangeloppfyllelse (vannrett akse). Fargene i figuren angir en faglig totalvurdering av områdets egnethet for vern. Figuren viser kartlagte naturverdier og mangler ved skogvernet i henhold til Framstad et al. 2017 i sammenheng. Typiske utslag kan være at områder som i dag har lav naturverdi, men som raskt kan utvikle egenskaper som dekker inn viktige mangler i skogvernet, bør vurderes som kandidat for vern hvis mulig. Tilsvarende kan områder som har middels og høy naturverdi, men få egenskaper som dekker inn viktige mangler i skogvernet, settes på vent fordi det da allerede er vernet mange slike områder i en regionen. Ligger den blå sirkelen helt eller delvis over grønne felter er det meget gode faglige grunner for å undersøke mulighetene for vern av området. Ligger den blå sirkelen over gule felter bør områdets egnethet vurderes nærmere. Ligger den blå sirkelen over røde felter bør vern ut fra naturfaglige grunner ikke vurderes."

Referanser

Hofton, T. 2013. Storporet flammekjuka (*Pycnoporellus alboluteus*) i Norge - statusoppdatering 2013. - BioFokus-rapport 2013-38, 75 s.

Rognbråtefjellet/Søndre Korsvatnhaugen/Tullebrennhaugen. – Notat fra NINA, brev til Lunner Almenning febr. 2003, 4 s. + kart.

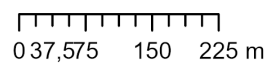
Tullebrennhaugen

Oppland fylke

- Verneverdig område (525 daa)
- Kjerneområde
- Rødlistet naturtype
- Område for vurdering (544 daa)
- Tidligere registreringer
- Eksisterende verneområder

Kartgrunnlag: Kartverket, Geovekst
 Produsert 27.04.2020
 ETRS-89, sonebelte 32

Gasplan viak

Bilder fra området Tullebrennhaugen

Myr nord for selve Tullebrennhaugen. Foto: Rein Midteng

Spredte gamle furuer som trolig overlevde brannen på nordhellinga av Rognbråtefjellet. Foto: Rein Midteng

Tjagedalen har liggende dødved i alle nedbrytningsstadier og skogen er grovere enn det som ellers er vanlig i området. Foto: Rein Midteng

Parti med noe med grovvokst skog i den sørvendte lia før man møter myrsystemet ved Niputtmyra. Vinder fra sør danner vindfall. Foto: Rein Midteng